

## Xaricd? t?hsil alan g?ncl?r yeni Dövl?t Proqram? haqq?nda

M?lum oldu?uk kimi, Prezident?lham?liyevin müvafiq s?r?ncam?il? t?sdiq edilmi? “2019-2023-cü ill?r üçün Az?rbaycan Respublikas?nda ali t?hsil sisteminin beyn?lxalqr?qab?tliliyinin art?r?lmas? r?z?r?Dövl?t Proqram?” ölk?mizin t?hsil ictimaiyy?tind? maraqla qar??lan?b. Dünya ali t?hsil sistemind? ba? ver?n d?yi?iklikl?r? cavab olaraq Az?rbaycanda intellektual potensial?ngücl?ndirilm?sin?xidm?t ed?n bus?n?dünyan?n nüfuzlu universitetl?rind? t?hsil at?hsil alan zv? m?zun olaraq h?az?rda f?m?k?f?aliyy?ti il?m??ul?olanig?ncl?rimizdt?r?find?n nd?lamaraqla q?qar??lanmaqdad?r? “Az?rbaycan mü?llimi” q?zetiñ?fikirl?rin? bölü??ng?ncl?reyeni Dövl?t Proqram?n?n q?bulunu ölk?mizin elmi potensial?n?n inki?af?na mühüm töhf? kimi qiyim?tl?ndirirl?r.

### “Proqram ölk?mizin t?hsil sistemin? müsb?t t?sirini göst?r?c?k”

**Ümid MEHD?YEV**, Liverpol Universitetinin m?zunu, ADPU-nun prorektoru: M?lumdur ki, müasir dövrd? t?hsil öz?strateji? h?miyy?tin? gör?dünyan?n yeni inki?af t?rend?l?rin?, t?r?qqininkonseptual?saslar?n?, c?miyy?tin?rt?r?fl?ink?af?n?rt?ndl?ndirir. Qloballa?an dünyada dinamik inki?af ed?n t?hsil sisteminin formalad?r?l?mas? h?r bir ölk?nin beyn?lxalqr?qab?tliliyini t?min ed?n v?gücl?ndir?nh?h?lledici faktorlardan biri kimi ç?x?x?edir. Az?rbaycan Respublikas?n?ni Prezidenti t?c?hab?lham?liyevin 16 noyabr 2018-cilil tarixli S?r?ncam?il? t?sdiq edilmi? “2019-2023-cü ill?r üçün Az?rbaycan Respublikas?nda ali t?hsil sisteminin beyn?lxalqr?qab?tliliyinin art?r?lmas? r?z?r?Dövl?t Proqram?” ali t?hsil sisteminin yeni v? müasir inki?af ti?stiqam?tl?rinin strateji h?d?fl?rinin mü?yy?n edilm?si bax?m?ndan büyük h?miyy?t k?sb edir. Bel? ki, bu proqram?n h?yata keçirilm?si g?ncl?r? h?m i?l? t?min olunmaq, h?m d? t?hsild? fasıl?sizlik prinsipini gerç?kl? d?irm?k bax?m?ndan ?lav? imkanlar yaradacaq? kili?diplomlar ali t?hsil sisteminin beyn?lxalq standartlara uy?unla?d?r?l?mas?, universitetl?rin r?qab?t qabiliy?tinin art?r?l?mas?, ali t?hsil mü?ssis?l?rinin Avropa m?kan?na daxil olmas?, t?dris proqramlar?n?n t?kmill?dirilm?si v? keyfiyy?tin? t?min olunmas?, universitetl?rd? infrastrukturun v? idar?etm?nin daha s?m?r?li qurulmas?, Bolonya prosesind?n ir?l? g?l?n d?yi?iklikl?rin?crüb?d? qavran?lmas??insan kapital?n?n inki?af etdirilm?si strateji h?miyy?t k?sb ed?n sah?l?r?z? yüks?k ixtisas? milli kadrlar?n haz?rlanmas? bax?m?ndan da çox faydal? olacaq.

Dövl?t Proqram?nda r?ksin intapm??strateji v?zif?l?r? universitetl?rimizin d?kili diplom v?tdoktorantura proqramlar? ç?rçiv?sind?dünyan?n nüfuzlu ali m?kt?bl?ri il?m?kda?l?nat?kan ver?c?k?r?Proqram?ni?hat? dair?sinin geni?l?nm?si, beyn?lxalqt?crüb?nin öyr?nilm?sig?ncl?rin?t?hsilin?, onlar?n?z?ruri bilik v?s?ri?t?l?r?ld? etm?sin? töhf? ver?c?k.

Proqram doktorantura s?viyy?si üzr? t?hsil alm?? ??xsl?rin?ld? etdikl?ri?beyn?lxalqr?crüb?nin elmi-pedaqoji sah?d? t?binqin?, m?zunlar?n i?l? t?min olunmas?na imkan yaradacaq. H?mcinin ayr?ayr? ölk?l?rd?n olan aliml?rl? bir?bir? t?dqiqatlar? apar?lmas? beyn?lxalq s?viyy?d?a?laq?l?rin?geni?l?ndirilm?si elmd? (müsb?t n?tic?l?r?g?tirib ç?xaracaq). Proqramdan?z?rd? tutulmu? h?d?fl?r? nail olunmas? g?l?c?kd? ölk?mizin t?hsil sistemin? müsb?t t?sirini göst?r?c?k.

### “Proqram t?hsilin inki?af?nda g?ncl?rin rolunun art?r?lmas?na yön?lib”

**?nqilab ?AHBAZOV**, London ?qtisadiyyat v? Siyasi Elml?r M?kt?binin m?zunu: - Dövl?t Proqram?n?n q?bul olunmas?nda qar??ya qoyulan ?sas h?d?ff bundan ibar?tdır?ki, v?t?nda?lar?m?z, bütövlük? Az?rbaycan g?ncliy? elm v?v?lt?hsilin inki?af?nda xarici t?crüb?d?n faydalans?nlar. Biz bunu d?kili diplom v?tdoktorantura t?hsil proqramlar?, xaricd?t?hsilin?maliyy?l?dirilm?si, xarici universitetl?rl?l?m?kda?l?q, nüfuzlu ali m?kt?bl?rin?malim?ri il?gbir? f?aliyy?tin? d?st?kl?nm?sind? görürük. Bu s?r?ncam? h?m d?elm v? t?hsilin inki?af?nda xüsus?m?d? g?ncl?rin?rolunum art?r?lmas?na yön?lib. Burada diqq?ti doktorantura t?hsilin? c?lb etm?k ist?yir?m. ?vv?lki xarici t?hsil proqram?nda ?sas diqq?t?bakalavr v? magistratura t?hsilinin maliyy?l?dirilm?sin?ayr?l?rd?sa, növb?ti proqramda doktorantura t?hsilin?ciddi üstünlük verilir. Bu da onu göst?rir ki, dövl?t s?rf elm sah?sind? ixtisasla?an insanlar?n yeti?dirilm?sind? v? onlar?n i?l? t?min olunmas?nda olduqca maraql?d?r.

Bundan ?lav?, proqramda xarici aliml?rl?l?m?kda?l?q, n?z?rd? tutulur, bu is? xarici t?crüb?nin öyr?nilm?si,

xaxarıcı t?crüb? v? biliyin Az?rbaycana ax?n? bax?m?ndan olduqca vacibdir. Qloballa?an dünyada mütl?q ??kild? alim?rin birg? i?l?m?si elmin v? ölk?l?rin inki?af?na xidm?t edir. Program ç?rçiv?sind? ölk?mizd? xüsusi q?tl?q hiss olunan elm sah?l?ri - sosiologiya, müh?ndisliyin bir s?ra qollar?, aviasiya v? s. üzr? doktorantlar?n yeti?dirilm?si v? onlar?n i?l? t?min olunmas? m?s?l?si d? h?llini tapacaq.

TT?crüb?y? baxsaq, doktorantlar?as?n? akademik mühitd? f?aliyy?t göst?rir, t?lim/v? t?drisl?m??ubolur. Hesab edir?m ki, s?r?ncam vasit?si il? pedaqoji hey?tin cavanla?mas?, yeni mü?llim?rin yeti?dirilm?si, yeni bilikl?rin t?l?b?l?r? çatd?r?l?mas? t?min olunacaq ki, bu da çox mühüm v?zif?dir. Çünkü m?hz doktorantura t?hsili bu h?d?fl?r? çatmaqd? köm?k edir. Doktorantura vasit?si il? bo?luq olan sah?l?rd? müt?x?ssisl?rin haz?rlanmas? t?min olunacaq.

Doktorantlara ayrılan d?st?k eyni zamanda ölk?d? elmi t?dqiqatlar?m?nki?af?nda mütl?q rol oynayacaq, g?ncl?rin elm? mara?n? art?racaq, onlar t?dqiqatlar?n apar?lmas?nda maraql? olacaq v? bel?likl? ara?d?r?l?mam?? mövzular ara?d?r?lacaq. Doktorantlar laz?m g?ldikd? müvafiq sah?l?rd? m?s?l?h?t xidm?t?l?ri d? göst?r? bil?c?k? Xarici t?crüb?d? biz bunlar?n bir çoxuna ?min ola bil?rik. Doktoranturada t?hsil alanlar oxuduqlar? müdd?td? v? ya m?zun olduqdan sonra bu i?l?rl? m???ul olurlar.

### **“D?yi?iklikl?ri büyük bir qürur hissi il? izl?yir?m”**

M?din? QUL?YEVA, London Universitet Kollecinin doktorant?: London Universitet Kollecind? (UCL) v? Büyük Britaniyan?n dig?r apar?c? universitet?rind? doktorantlar t?dqiqat aparmaqla yana??, Ali T?hsil Akademiyas? (Higher Education Academy) t?r?find?n mü?yy?nl?dirilm? mühümpe??kar?d?y?rl?rd?y?ör?nirl? Britaniyal? ali t?t?hsilinin? sas?d?y?rl?rin? bilm?kl? m?n?h?mi? bu ölk?nin t?hsil sistemini do?ma t?hsil sistemimiz il? müqayis? edir?m.. Az?rbaycan t?hsil sistemind?ki t?kmill?dirm?l?ri v? d?yi?iklikl?ri büyük bir qürur hissi il? izl?yir?m. ?ld?n-il? bu i?r?bu inki?af? daha? ayd?n? göründür 2019-2023-cü ill?m?cün Az?rbaycan Respublikas?nda alisit?hsil sisteminin beyn?lxalq r?qab?liliyinin art?r?lmas? üzr? Dövl?t Program?n? bu müsb?t d?yi?iklikl?ri v? program ç?rçiv?sind? ikili diplom?r proqramlar?n?n? t?sis olunmas?ov? icras? milli t?hsil? apar?c?ilt?hsil sistem?rinin integrasiyas?n? sür?tsür?tl?ndir?c?yin? ümidi? edir?m?n?nan?ram ki? xarici ali t?hsil mü?ssis?l?rinin amüvafiq ixtisaslar üzr?st?dris proq?proqramlar?n?n? haz?rlanmas?ü?crüb?sind?n? yararlanmaq?xarici professor mü?llim? hey?tininkurikulumun yenil?dirilm?sind?i?tirak?l?av? olaraq elmi-t?dqiqat strukturlar?n?n? yarad?lmas? v? apar?c?müt?x?ssisl?ri v? stedad?l? t?l?b?l?ri bin araya g?tirm?k üçün elmi-t?dqiqat proqramlar?n?n? haz?rlanmas? Az?rbaycan Respublikas?n?n? ali t?hsil müt?x?ssis?rinin beyn?lxalq standartlar?s?viyy?sin? yüks?ldilm?sin? asanla?d?racaq v?dünya reytinqind? i?r?l?m?sin? t?min ed?c?kdir?nan?ram ki, Az?rbaycan t?hsil sistemind? t?dqiqatl? t?hsilin integrasiyas? müsb?t d?yi?iklikl?r? s?b?b? olacaq. Hesab edir?m?ki, “2007-2015-ci ill?rd? Az?rbaycan g?ncl?rinin xarici ölk?l?rd? t?hsili üzr? Dövl?t Program?”m?zunlar? olaraq xarici professorlar?n? v? mü?llim?rin? xarici ölk?l?rd? t?hsili üzr? Ali t?t?hsil mü?ssis?l?ri aras?nda alaq?nin? geni?l?ndirilm?sin?köm?ked?bil?rik. Doktorantura s?viyy?sind?xaricd? t?t?hsilin maliyy?l?dirilm?si v? T?hsil Nazirliyinin? süni intellekt istiqam?tind? müraci?tl?r? müsb?t yana?acaqlar?n? bildirm?si sevindirici bir hald?r. Süni intellekt s?hiyy?, maliyy?, hüquq v? neft-qaz sektoru daxil olmaqla bir çox sah?v? böyük t?sir göst?rir. Bu istiqam?t?d? milli kadrlar?n t?hsili prioritet sah?l?rd? yeni metodlar?n t?binqin? t?kan ver?c?k.

### **“Ali t?hsil mü?ssis?l?rin? g?tiril?c?k innovativ investisiya”**

Aysel MUSAYEVA, Ankara Universitetinin v?o London Diplomatiya Akademiyas?n?n m?zunu: Dövl?t Program? Az?rbaycan t?hsil sistemin? innovasiyalar g?tir?c?k mühüm bir q?rard?r. “2007-2015-ci ill?rd? Az?rbaycan g?ncl?rinin xarici ölk?l?rd? t?hsili üzr? Dövl?t Program?”l?xaricd? t?hsil alaraq ölk?miz?qay?dan g?ncl?rimiz?, universitet?r?qoyulan bu investisiya art?q yeni bir m?rh?l?d? birba?a?ali t?hsil mü?ssis?l?rin? g?tiril?c?k innovativ bir investisiyaya/çevrilm?kd?dir. 2007-ci ild?n? ba?layaraq Dövl?t Program? ç?rçiv?sind? Az?rbaycan g?ncl?rinin dünyas?n? müxt?lif ölk?l?rinin qabaqc?l?ali t?hsil mü?ssis?l?r?nd? t?hsil almaq imkan? ?ld? etm?si il? ölk?mizin kadr siyas?tind? güclü v? potensial? d?yi?iklikl?r mü?ahid? olundu. Bu program haz?rda q?bul olunan “2019-2023-cü ill?r üçün Az?rbaycan Respublikas?nda ali t?hsil sisteminin beyn?lxalq r?qab?liliyinin art?r?lmas? üzr? Dövl?t Program?” il? h?yata keçiril?c?k t?dbirl?r üçün sa?lam z?min yarad?b. ?vv?lki Program?n?n?tic?si olaraq, Az?rbaycan?n bir s?ra ali t?hsil mü?ssis?l?rinin nüfuzlu dünya universitet?ri il? ikili diplom proqramlar?n?n say?n?n art?r?lmas? h?d?fi son ill?rd? müsb?t hal kimi qar??lan?b. Çünkü Az?rbaycan g?ncl?ri nüfuzlu universitet?rd? t?hsil alan dig?r g?ncl?r il?eyni s?viyy?li müt?x?ssis?l?r? kimi formala?acaqlar. Program ç?rçiv?sind? qabaqc?l universitet?rd? t?hsil alacaq g?ncl?r akademik kadr potensial?n?n, t?dris proqramlar?n?n v? t?hsilin keyfiyy?tinin yüks?ldilm?sin? töhf? ver?c?kl?r.

Xaricd? doktorantura s?viyy?sind? t?hsilin maliyy?l?dirilm?si üzr? veril?n bu q?rar g?ncl?rin g?l?c?yin? dair

yüks?kümidl?r v?d?edir Doktorantura s?viyy?si üzr? universitet?rd? akademik hey?tin ixtisasca t?kmill??dirilm?si pe??kar müt?x?ssisl?rin yet?dirilm?sin? t?min\_ed?c?k? Doktorantlar?neelmsah?sind?ixtiralar?, beyn?lxalq indeksli jurn:jurnallarda qm?qal?l?rinin çapnolunmas?y? beyn?lxalq konfranslarda r?z?rbaycan?hg?ncl?rin?i?tirak?baqabaqc?l universitet?rd? mühazir? oxumas? bu dövl?t proqram?n?n u?urlu n?tic?si olacaq.

Az?rbaycan? doktorantlar?n? nüfuzlu universitet?rd? t?hsil almas? birg? t?dqiqatlar?n? apar?imas? birg? kitab?v?m?qal?l?rinahaz?rlanmas?dünya imiqyas?ndal?nki?af?ed?n? sah?l?rd? Az?rbaycan?n?dünyada daha da tan?nmas? üçün müsb?t rol oynayacaq. Bütün dünyada aktual mövzu olan t?hsilin keyfiyy?tinin dövl?t s?viyy?sind? innovativ proqramlarla d?st?kl?nm?si n?zar?tin, n?tic?l?rin v? u?urlar?n mü?ahid? olunmas?nda mühüm ?h?miyy?t da??yacaq.

Az?rbaycan? g?ncl?rinin beyn?lxalq s?viyy?d? h?m?ikili diplom?h?m d?doktorantura sah?sind?dövl?t s?viyy?sind? d?st?kl?nm?si müsb?t bir hal kimi u?urlar?n ?ld? edilm?sind? üstünlük t?kil ed?c?k.

### **“Proqram?n Az?rbaycan g?ncli?in? böyük töhf?l?r ver?c?yi übh?sizdir”**

S?nc?r ?HM?DOV, Kolumbiya Universitetinin doktorant? - Bu proqram?n Az?rbaycan g?ncli?i v? elmi üçün büyük töhf?l?r ver?c?yi übh?sizdir. H?m?g?ncl?rimizin xaricd? doktorantura t?hsilinin maliyy?l?r?dirilm?si, h?m d?ikili diplom?layih?sinin a?hat?liliyinin geni?l?ndirilm?si müasir Az?rbaycan elminin, t?hsilinin daha da gücl?nm?sin?, inki?af?na v? d?rinl?m?sin? yol açaca?na inan?ram. Xüsus?n, kompiüter elml?rinin bu proqram t?r?find?n?hat? olunan ?sas sah?l?rd?n biri kimi diqq?t? al?nmas? m?ni çox sevindirdi. Çünkü bu istiqam?t ç?a?da? dünya elminin ?n aktual sah?l?rind?n biridir. Ölk?mizd? bu sah?d? xeyli istedad?l? v? pe??kar g?ncl?rin oldu?unu dü?ünür?m. Proqram g?ng?ncl?rin? dünyany?n?apar?c?nt?hsila ocaqlar?nda t?hsil almalar?na v? t?dqiqat aparmalar?nar?rait yaratadacaq, g?ng?ncl?rimizin t?kmill??m?sin?, öz?sah?l?rind?dünya s?viyy?lik yax?it?müt?x?ssis?olmalar?nda çox böyük rol oynayacaq. Dü?ünür?m ki, xaricd? bu bilik v? bacar?qlara yiy?l?n?n g?ncl?rimiz g?l?c?kd? n?inki Az?rbaycan, h?tta dünya elmin? töhf?l?r verm?y? qadirdirl?r. Bu proqramda i?tirak ed?n h?r k?s? u?urlar dil?yir?m.

### **“Proqram elmimiz üçün geni? imkanlar aç?r”**

**Olesya RAZUVAYEVSKAYA**, Kemerli Universitetinin doktorantı. Dövlət Programında tədqiqatçı doktorantlar nəticəsilinin maliyyətini? dirilməsi? nəticələrini? və elmimizi üçün geniş imkanları açır. Bu, çox mühüm məsələdir. Doktorantura sənəti? viyyə sində? ara? dərəcələn mövzular çox spesifik oldu? undan, dünyada bu mövzularla bağlı? ara? ara? dərəcələn aparan tədqiqat mərkəzlərinin say? çox azdır. Bu səbəbdən hətta bir çox tədqiqat mərkəzləri və universitetləri ola bilənlər. Bundan başqa, təbiət bilmək? rəmzi? sahə? lərlə qabaqcılara? ara? dərəcələn aparmaq üçün innovativ avadanlıqlar? a? və maliyyətini? yaxşılaşdırmaq? və baxma? mdan, gələcək? rəmzi? sahə? lərlə üçün çox faydalı olabilir. Akademiya üçün zəruri olan başqa cəhətlərdən birisi? məsələ? kənd? rəsəd? xüsusi? disiplin? rəras? sahə? lərlə üçün? Bu səbəbdən, iki diplom layihəsi xaricdəki universitetlərlə tədqiqat məsələləri? işləmək? istənilənlər? qurulmas? na? və potensial olaraq elm mütəxəssislərin öz sahə? lərlərin? nə qabaqcıl yerlərdə? nə?rlərin? imkan ver? cək.

### **"Azərbaycan dünya elmin? sürətlə? integrasiya edəcək?"**

**Eltac ABBASOV**, Antwerp Management Məktəbinin müdürü. Öncə onu vurulamağı istərdi, ki? cənab Prezident tərəfindən qəbul olunmuş? bu səbəbdən cam çox böyük? həm maliyyət? malikdir. Bu səbəbdən "2007-2015-ci illərdə Azərbaycanın gələcək? rəmzi? sahə? tətbiq? həm məntəqə? davam? dərəcə? və? İki program təhsilin bütün pillələrinin? zəruri? addəm? gələcək? rəmzi? rəsəd? işləmək? bilik? öyrənmə? mərhələ? si? kimi? xarakterizə? edə? rədim. Lakin yeni? yenilik? bu? olunmuş? program? özündə? təhsilin? nüvə? kərə? pillə? sinə? ehtivai? etdiyində? nüvə? spesifikasi? hədəf? kütlə? sinə? istiqamət? tətbiq? həm məntəqə? bunu? elm istehsal? na? yön? lik? siyaset? kim? rəsəd? rədim? min? məki? öyrənmə? mərhələ? sind? məntəqə? istehsal? mərhələ? sinə? keçid? dövlət? timiz? və? milli? timiz üçün çox mütəxəssis? rəqqi? nəticə? lərlə? ver? cək.

Yerli gələcək? mütəxəssis? rəsəd? ibarət? yüksək? təhsilli akademik elitan? nə formalə? mas? və? xarici mütəxəssis? rəsəd? nə? məntəqə? lərlə? universitetlərin? rəmzi? elmi potensial? nə? məntəqə? rəsəd? rəsəd? Sonraları bu tendensiyə? nə? məntəqə? bazar? na? sıray? tətbiq? işləmə? si? innovativ? Azərbaycan? məntəqə? sənədlər? nə? istehsal? na? iqtisadiyyat? nə? elm və? texnologiya tutumlu sektorlarda? nə? inki? af? na? gələcək? xaracaq.

Məntəqə? na? inan? ram, ki, bu? addəm? şay? sind? Azərbaycan? dünya elmin? sürətlə? integrasiya edəcək? və? iqtisadi? həm maliyyət? tətbiq? yerini tutacaq.

**"Azərbaycan müəllimi" qəzetində**